

LÆRERVEJLEDNING

Forløbets navn	Jeg skriver uden bump
Nøgleord/tags	Tekstopbygning, Sætningsopbygning, Kohæsion, Ordvalg, Tegnsætning, Feedback, LST
Evt. branchetoning	Forløbet retter sig mod deltagere, som i et eller andet omfang benytter sig af skriftsprøglig formulering på arbejdet og i deres liv generelt. Det kan være i forbindelse med formidling, dokumentation eller instruktioner.
Forløbets omfang	Forløbet strækker sig over 3-5 undervisningslektioner, og det anbefales at arbejde ca. 30 minutter pr. undervisningsgang og så fortsætte med noget andet. Man kan vælge at samle flere øvelser på en undervisningsgang, men det afhænger af deltagernes forudsætninger.
Forløbets overordnede formål	Forløbet har til formål at gøre deltageren til en bedre skribent. Det vil sige lære deltageren at skabe sammenhæng i sit indhold med brug af konjunktioner på tværs af sætninger og dermed skrive i længere perioder. På den måde kan deltageren bedre lykkes med at formidle sit budskab utvetydigt.
Forløbets skriftsprøglige færdighedsmål	<ul style="list-style-type: none">• Formidle skriftligt ved brug af konjunktioner og adverbier• Formidle med opmærksomhed på sammenhæng• Formidle utvetydigt og varieret
Forløbet vigtigste delmål	<ul style="list-style-type: none">• At lære konjunktioner at kende• At lære at anvende konjunktioner i egen tekst• At lære adverbier at kende• At lære at anvende adverbier i egen tekst
Deltagerforudsætninger	<ul style="list-style-type: none">• Et vist kendskab til punktum og afgrænsning af perioder• Basale it-færdigheder (fx kunne skrive i et skema og markere tekst med farver)

	<ul style="list-style-type: none"> • Et vist kendskab til at anvende LST, fx jokertegn, ordforslag eller diktering • I stand til at formulere længere tekster på skrift, men har fx udfordringer med struktur og sproglig sammenhæng. Må gerne anvende diktering
Hvad skal underviseren og deltagerne bruge?	<ul style="list-style-type: none"> • Deltageren skal bruge en computer • Underviseren skal have adgang til en form for fremviser
Referencer	<ul style="list-style-type: none"> • Gandil, T.L. og Olsen, M.H. (2022): <i>Følgeligt – en grundbog i syntaks og kohæsion for undervisere i læsning og skrivning</i>. Samfundslitteratur • Jacobsen, H.G. og Skyum-Nielsen, P. (1996): <i>Dansk sprog – en grundbog</i>. Schønberg.

FORLØBET	
Lektion 1-5	<p>Mål for lektion 1-5:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At forstå, hvad konjunktioner er ved: <ul style="list-style-type: none"> - At tale med sin underviser/sidemakker om eksemplerne - At konstruere egne eksempler på konjunktioner
	<p>Opgave 1</p> <p>Deltageren afgør sammen med sin lærer, om eksemplerne skal læses med oplæsningsstøtte i form af højtlesning eller i form af LST.</p> <p>For at holde opgaveformuleringen så simpel som muligt, bruges betegnelsen <i>sætninger</i> i stedet for <i>perioder</i>. Formålet i denne opgave er ikke at tale om hel – eller ledsætninger, og opgaverne kan godt laves uden at man kender til de sætningsstrukturer. I</p>

	<p>denne opgave skal deltageren nemlig øve sig i at blive opmærksom på konjunktioner for selv at kunne bruge dem. Konjunktioner indleder både hel- og ledsætninger, og ledsætninger kan være enten sideordnede eller underordnede. Formålet er at arbejde direkte med den skriftlige formulering, men hvis underviseren vurderer, at det er relevant at udpege henholdsvis hel – og ledsætning, så kan man sagtens gøre det.</p> <p>Teksten uden konjunktioner illustrerer, at sætninger kan blive så korte og staccato-agtige, at forståelsen af indholdet bliver kompromitteret. Fx kan der hen over punktum opstå tvivl om, om det er Beate eller Tante Trine, der bager en vidunderlig kringle. Vi har selvfølgelig vores viden om, at det er sidstnævnte person, der henvises til, men alligevel kan det være svært – især hen over et punktum. Derfor er det et argument for at binde sætninger sammen. Udover at det er bøvlet at læse, så gør bump også sammenhænge mindre tydelige.</p>
	<h3>Opgave 2</h3> <p>Når vi taler, bruger vi ofte disse konjunktioner. Prøv i undervisningen at snakke om dette. Måske kan deltagerne selv komme med eksempler. Noget andet, der kan være relevant at drøfte, inden I laver opgaverne, er, hvorfor det kræver mere af afsenderen at kommunikere på skrift end at kommunikere mundtligt. Hvorfor skal vi være endnu tydeligere/velovervejede her?</p> <p>Der findes flere konjunktioner end dem, der er udvalgt her, men disse er udvalgt, fordi:</p> <ul style="list-style-type: none">• De er hyppige• Understreger forskelligt indhold• Hurtigt skaber variation i deltagerens skriftsproglige udtryk
	<h3>Opgave 3</h3> <p>Der kan være flere måder at binde sætningerne sammen på, og som underviser må du gerne opfordre deltagerne til at lege med det forskellige indhold, som kan komme ud af det. Tænk selv over</p>

	<p>mulighederne, inden undervisningen går i gang. Læg op til, at alle konjunktioner bliver brugt.</p> <p>Som udgangspunkt skal helsætningsstrukturen ikke ændres, men hvis deltagerne lægger op til at gøre det, så drøft mulighederne med dem og giv plads til selvstændig udfoldelse.</p> <p>Forslag til løsninger:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Tante Trine var gift med Onkel Martin, <u>og</u> de boede i et gult hus på havnen.2. De boede på havnen, <u>så</u> de kunne komme ud at fiske når som helst.3. Deres nabo kunne ikke lide at fiske, <u>selv om</u> han var gammel skipper.4. Den gamle skipper elskede Lübeck, <u>for</u> han elskede marcipan.5. Den gamle skipper stod tidligt op, <u>men</u> klokken 13 skulle han sove middagslur.
	<p>Opgave 4</p> <p>I denne opgave skal deltagerne selv gøre sætningerne færdige. Opgaven lægger op til fridigtning, og lad dem endelig skrive løs; gerne med deres LST, herunder diktering. Fokus er at sikre, at de forstår konjunktionen rigtigt og skaber en periode, hvor indholdet hænger sammen (at de udtrykker det, som konjunktionen lægger op til).</p>
	<p>Opgave 5</p> <p>I denne opgave skal deltagerne i gang med at producere tekst selvstændigt. De skal konstruere sætninger med en opmærksomhed på konjunktioner, og det er det, der skal være det primære fokus, når der gives feedback på deres opgave.</p> <p><i>Bemærk:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Der er tilføjet flere bud på konjunktioner i denne opgave for ikke at begrænse det kreative og det flydende i det skrevne sprog. Det betyder, at deltagerne skal overskue flere typer af konjunktioner, og måske kommer de i tanke om nogen, som ikke står nævnt i boksen.

	<ul style="list-style-type: none"> • Deltagerne vil måske opleve at skrive tekster, hvor de også bruger adverbier til at understrege fx en modsætning. Måske kan det være relevant at drøfte mulighederne med dem. Endvidere bruger de måske <i>hvorfor</i>, <i>hvem</i>, <i>hvor</i>, <i>hvordan</i> som konnektiver. Det er helt ok, de skal bare gøres opmærksomme på, at det er adverbier. • Der er lagt op til, at deltagerne skal skrive mindst 100 ord for at sikre, at de får formuleret tilstrækkelig tekst til, at der bliver behov for at konstruere perioder med konjunktioner i. Hold derfor gerne fast i mængden af ord. • Deltagerne skal markere deres konjunktioner, når de har skrevet teksten. Måske bliver de opmærksomme på, at de har brugt en konjunktion til at indlede en sætning efter punktum (og det er jo fint) eller et komma, eller måske bliver de opmærksomme på, om de har forbundet to perioder med en forkert konjunktion, fordi konjunktionen ikke understøtter meningen. • <i>It-muligheder</i>: Markeringen af konjunktioner kan gøres på flere måder (med farve, understregning, fed skrift ...), og når deltagerne skal skrive ordene nederst på siden, så kan det være relevant for nogen, at de i stedet øver sig i at kopiere et ord og indsætte det. For andre er det bedre, at de selv skriver ordet, mens de anvender ordforslag. • Giv gerne eksempler på, hvordan man kan anvende ordene i boksen: dan perioder sammen med deltagerne, inden de går i gang med opgaven. <p><i>Differentiering</i>: For nogle deltagere kan det være en hjælp først at beskrive deres by med stikord eller perioder i punktform for dernæst at binde punkterne sammen med konjunktioner.</p>
--	---

EVALUERING OG VIDERE PROGRESSION

Forslag til løbende og

Forslag til evaluering

Læg gerne op til, at deltagerne "afleverer" deres tekst flere gange og betragt første "aflevering" som et udkast. Dernæst gives

efterfølgende evaluering	<p>feedback, deltageren skriver igen, afleverer igen, og der gives ny feedback. Man kan også arbejde med, at deltagerne udveksler tekster og giver hinanden feedback.</p> <ul style="list-style-type: none">• Arbejd med den samme tekst flere gange• Giv konstruktiv og kærlig feedback• Forsøg jer med (fælles) deltager-feedback
Forslag til videre progression	<p>Forslag til videre progression</p> <p>Når deltagerne har formuleret deres tekst, er det oplagt at undersøge, om deres tekst giver anledning til andre øvelser. Det kan fx være brug af adverbier eller tegnsætning.</p> <ul style="list-style-type: none">• Adverbier kan være med til at understøtte sammenhængen i indholdet• Tegnsætning (fx komma før en konjunktion)• Skriftsproglige udfordringer, som afsløres under deltagerens skriveproces